

In het hart van de Cserehát

Hollandok a Cserehát közepén

Irota, Cserehát

We rijden met de auto richting Irota, het laatste dorp in een vallei in de regio Borsod, aan de voet van de Cserehát, in het noorden van Hongarije, verder gaat de weg niet. In het gehucht, dat slechts 56 zielen telt, vertellen twee Nederlandse ondernemers, Lennard de Klerk en Jeroen van Drunen over hun leven in Hongarije. Terwijl we de gaten in het slechte asfalt proberen te ontwijken kijk ik met open mond naar de schilderachtige heuvels en velden. Dan pak ik mijn notitieblok.

'Zo, jij bent enthousiast, ga je nu al aantekeningen maken?' lacht fotograaf Laci Sebestyén van achter het stuur. 'Kijk om je heen! Dan snap je meteen dat ik mijn eerste vraag wel kan wegstrepen.'

'Welke dan?' 'Waarom ze nou precies hierheen, naar de provincie Borsod zijn verhuisd!'

Észak-Magyarországon, a Cserehát lábánál autózunk a Borsod megyei zsákfalú, Irota felé. Az alig 56 lelket számláló településen két holland vállalkozó, Lennard de Klerk és Jeroen van Drunen mesél nekünk arról, hogy milyen az életük itt Magyarországon. Miközben a kátyúkat kerülgetjük a rossz minőségű aszfalton, tátott szájjal bámulom a környék festői dombjait és szántóföldjeit, aztán előhúrom a noteszemet.

– **Nagyon lelkes vagy, már most jegyzetelsz? – nevet a volán mögött Sebestyén Laci, a fotós.**

– **Nézz körül! Asszem' kihúrom az interjú első kérdését.**

– **Melyiket?**

– **Azt, hogy 'Miért pont ide, Borsod megyébe költöztek?'**

Egy tipikus magyar történet

A településről szóló első írásos emlék 1320-ból maradt fent, a falu aztán a török hódoltság idején elpusztult és csak XVII. században, a Rákóczi-család regnálása idején települt be újra. A helyi kúriát még a nemesi Fáy-család építette a múlt század első éveiben. A jogász Fáy Elemért azonban 1918-ban elvitte a spanyolnátha, a birtokot pedig két lánya, Ida és Katalin örökölték.

Katalin egy katonatiszthez ment férjhez, nem akarta folytatni a gazdálkodást, ezért az örökség rá eső részét bérbe adta. Ida egy neves belgyógyász felesége lett és egészen a II. világháborúig igazgatta a birtokot. Ám 1944 őszén az orosz hadsereg megindult Magyarország ellen és 45 nyarán már nem volt, aki learassa a termést. A kommunista hatalomátvétel után a kúriát államosították, Ida és Katalin ezután évtizedekig be sem tették a lábukat Irotára.

A kezdetben kommunista, később szocialistává szelídült rendszerben az épület egyszerre töltött be politikai és közösségi funkciót. Itt kapott irodát és lakást a helyi párttitkár, a falubéliek itt házasodtak, ide jártak könyvtárba és itt találkoztak minden

héten, hogy a környék egyetlen televíziókészülékén kövessék a világ nagyobb sporteseményeit. Az 1989-es rendszerváltás után az állam megszüntette a kúria addigi funkciót. Az épületet bezárták és majdnem húsz évig üresen állt, falai omladozni kezdtek, a tetőszerkezet gerendái korhadásnak indultak, a gyümölcsöst benőtte a bozót. Jogos tulajdonosai nem tartottak rá igényt, így egy vállalkozó vásárolta meg. Jó üzleti érzékkel arra apellált, hogy a patinás épületet később könnyen értékesítheti, csak ki kell várnia, amíg Magyarország csatlakozik az Európai Unióhoz.

A vasfüggöny mögött

Lennard: Mindig is Kelet-Európában akartam dolgozni. Amikor fiatal voltam, még állt a vasfüggöny és kíváncsi voltam rá, mi lehet mögötte. A keleti blokk országairól annyit tudtunk, hogy szürkéek, hidegek és nagy ott a szegénység. Soha még dolgoztam önkéntesként Oroszországban, Örményországban és Lettországban, akkor derült ki számomra, hogy hányféle nyelven beszélnek itt és milyen gazdag az egyes országok kultúrája.

Miután elvégeztem a Delfti Műszaki Egyetemet, egy mérnök-tanácsadó cég kijevi kirendeltségénél kaptam állást, itt találkoztam Jeroennal, aki az ukrajnai holland nagykövetségen dolgozott.

Felmerült, hogy Kijevben indítsatok vállalkozást?

Jeroen: Nem. Ukrajna gyönyörű ország, de a közgazdaság kiszámíthatatlanul működik, ilyen környezetben nagyon nehéz vállalkozni. Magyarországon az állam néha jól, néha rosszul, de végül is működik. Irotára naponta négy buszjárat érkezik, minden nap jön a mobilposta, az önkormányzat pedig működtet egy kisbuszt, ami hetente háromszor Edelénybe viszi bevásárolni az időseket és azokat, akiknek nincs saját autójuk.

Hollandiában jól szervezett a társadalom és szárnyal a gazdaság. Hogy jut eszébe valakinek, hogy elköltözzön onnan?

Lennard: Hollandia rettenetesen zsúfolt, a természeti környezet visszaszorult. Kevés az erdő és azokban sem lehet csak úgy sétálgatni, mert hol

A 48. oldalon folytatjuk

Een typisch Hongaars verhaal

De vroegste beschrijving van de plaats Irota stamt uit 1320. Tijdens de Turkse overheersing werd het dorp volledig verwoest en pas in de 17e eeuw, tijdens het bewind van de familie Rákóczi werd het weer opgebouwd en bewoond. Het plaatselijke landhuis is in de eerste jaren van de vorige eeuw gebouwd door de adellijke familie Fay. De jurist Elemér Fay overleed in 1918 aan de Spaanse griep, zijn twee dochters Ida en Katalin erfden het landgoed.

Katalin trouwde met een officier. Zij wilde zich niet meer bezig houden met het beheer van het landgoed en verhuurde haar deel. Ida trouwde met een beroemd internist en bestuurde het landgoed tot aan de Tweede wereldoorlog. In de herfst van 1944 trok het Russische leger ten strijde tegen Hongarije en in de zomer van '45 was er niemand meer die de oogst van het land kon halen. Na de communistische machtsovername werd het landgoed genationaliseerd. Decennialang kwamen Ida en Katalin niet mee in Irota.

Onder het communistische, en later socialistische regime had het gebouw zowel een politieke als een publieke functie. Hier woonde de plaatselijke partijsecretaris en hier was ook zijn kantoor. De plaatselijke bevolking trouwde hier en ging hier naar de bibliotheek. Hier ontmoette men elkaar wekelijks om met elkaar, op het enige tv-toestel in de wijde omtrek, naar grote sportevenementen te kijken.

Na de omwenteling in 1989 werden deze functies door de staat gestopt en het gebouw werd ge-

sloten. Bijna twintig jaar stond het leeg, de muren raakten in verval, de balken van de dakconstructie begonnen weg te rotten, struikgewas overwoerde de boomgaarden. Een rechtmatige eigenaar meldde zich niet dus het werd gekocht door een ondernemer. Zijn zakeninstinct fluisterde hem in dat hij alleen maar hoefde te wachten tot Hongarije lid zou worden van de Europese Unie, om daarna het historische pand gemakkelijk voor veel geld te verkopen.

Achter het ijzeren gordijn

Lennard: Ik wilde altijd al in Oost-Europa werken. Toen ik jong was bestond het IJzeren gordijn nog en was ik altijd nieuwsgierig hoe het daarachter zou zijn. Van de Oostbloklanden wisten we alleen dat het er koud en grijs was en dat er grote armoede heerste. Ik heb veel vrijwilligerswerk gedaan in Rusland, Armenië en Letland en gaandeweg werd mij duidelijk hoeveel talen men in Oost-Europa spreekt en hoe rijk de cultuur van sommige landen hier is. Nadat ik afgestudeerd was aan de TU in Delft kreeg ik een baan bij een ingenieursbureau en kwam ik terecht op hun kantoor in Kiev. Daar ontmoette ik Jeroen die op de Nederlandse ambassade in Oekraïne werkte.

Hebben jullie ook met de gedachte gespeeld om jullie onderneming in Kiev te beginnen?

Jeroen: Nee. Oekraïne is een prachtig land maar het openbaar bestuur is er onberekenbaar wat

het moeilijk maakt om een onderneming op te bouwen. In Hongarije werkt het systeem soms goed, soms slecht maar het werkt tenminste. Er rijden dagelijks vier bussen naar Irota, elke dag komt de mobiele postdienst. De gemeenteraad laat drie keer per week een busje naar Edelény rijden zodat ouderen en mensen die geen auto bezitten daar hun boodschappen kunnen doen.

In Nederland is de samenleving goed georganiseerd en gaat het goed met de economie. Wat drijft iemand om dan toch weg te gaan?

Lennard: Nederland is overvol en het milieu gaat snel achteruit. Er is weinig bos en je kunt bijna nergens zomaar gaan wandelen. Je loopt al snel tegen een hek van privébezit of beschermd natuurgebied aan. Dat is ons West-Europese ijzeren gordijn.

Jeroen: Er kleven ook nadelen aan een sterk geregleerde samenleving. Het is lastig om nieuwe dingen te ontwikkelen en het leven wordt een beetje saai, we kennen geen avontuur meer. In 1993 heb ik zes maanden in Budapest gestudeerd met een beurs, ik sprak de taal al een beetje dus stelde ik voor om in Hongarije te beginnen. We hebben veel weekenden doorgebracht in het zomerhuis van Amerikaanse vrienden in Szalonna, vlakbij Aggtelek. Daar zijn we verliefd geworden op het berglandschap van Cserehát en de sfeer die daar vanuit gaat. We gingen op zoek naar koophuizen die we konden renoveren, zo heb ik

Doorlezen op blz. 49

Rusznák Gábor
Vert.: Wim Kersbergen
Foto's: László Sebestyén

egy magánbirtok, hol een természetvédelmi terület drótkerítésébe ütközöl. Ez a mi nyugat-europai vasfüggönyünk.

Jeroen: Az erősen szabályozott környezetnek vannak hátrányai is. Nehéz új fejlesztésekhez hozzákezdeni és unalmassá is teszi az életet, nem marad benne kaland. 1993-ban ösztöndíjas diákként hat hónapot töltöttem Budapesten. Egy kicsit már beszéltem a nyelvet, ezért azt javasoltam: menjünk Magyarországra!

Sok hétvégét töltöttünk egy amerikai barátunk nyaralójában, az **Aggtelek**hez közeli **Szalonnán**, ahol beleszerettünk a **Cserehát** hegységbe és a környék hangulatába. Elkezdtünk felújításra váró, eladó ingatlanok után kutatni, így találtam rá a **Fáy-kúriára**. Már az internetes fotókon láttuk, hogy egyetlen ép téglá sincs az épületben, mégis úgy éreztük, hogy meg kell néznünk személyesen. Mikor ideértünk és megláttuk ezt a gyönyörű falut, azonnal eldől, hogy ide költözünk.

Lennard: Először a falusiak is csodálkoztak, hogy két épeszű holland miért jön éppen Irotára? Az építkezés alatt egy csomó pletyka keringett, hogy csak befektetésnek vettük a kúriát, vagy, hogy az egész üzlet biztos csak valami pénzmosás. 2013 decemberében aztán mindenkit meghívtunk az avatónnepségre. A helyi pap jelentette be a mise végén, hogy 'most pedig átsétalunk a hollandokhoz, hogy megnézzük a felújított Fáy-kúriát!'

- Jó. És ezután mi lesz? – kérdezték a falubeliek.
- Mostantól itt fogunk élni.
- Egész nyáron?
- Nem, egész évben.

Jeroen: A kúria felújítása három évig tartott, eközben szép lassan megismerkedtünk a helyiekkel. Itt nincsenek titkok, mindenki ismer mindenkít, ki hogyan él, melyik pártra szavaz. Egyszer valaki azt mondta, hogy 'a falu 95 százaléka imád benneteket', innen tudjuk, hogy vannak legalább ketten, akik viszont nem.

Lennard: Az első dolgom volt megtanulni a magyar nyelvet, hiszen az építkezésen olyanokat kellett elmagyaráznom a kivitelezőnek, hogy a betonkoszorúban milyen legyen a sóder és a cement aránya. A munkásoktól tanultam káromkodni, később lett is belőle problémám a Balassi Intézetben... A nyelvtanfolyamon egyszer azt mondtam a tanárnőnek, amit a magyarok szoktak, ha valami nagyon jó vagy nagyszerű. **Fasza!** A tanárnő arca elfehéredett, aztán rettenetesen leszidott, hogy hivatalos helyeken inkább ne használjak ilyen kifejezéseket.

Turizmus, hagyomány, milieü

Irota a **Kék Türa** hivatalos útvonalán fekszik. Elérhető távolságon belül van **Márai Sándor** szülővárosa, **Kassa**, a **Miskolctapolcai Barlangfürdő**, az **Aggteleki Nemzeti Park** és a **Baradla cseppkőbarlang**, a **tokaji borvidék**. A minőségi szálláshelyekből azonban hiány mutatkozott, ezért a két holland nekifogott, hogy a faluban felépítse az **Irota Ecolodge** üdülőt, egy tökéletesen környezetbarát, megújuló energiaforrásokat használó nyaralóhelyet. Ha pedig a hollandok környezetudatosságáról beszélnek, azt tényleg komolyan veszik. A medencét esővízzel töltik fel, tisztán tartásáról vegyszerek nélkül, természetes módszerekkel gondoskodnak és a mosáshoz is esővizet használnak. Az Ecolodge a mai napig Magyarországon egyetlen, teljesen klíma-semleges üdülője, honlapjukon minden évben nyilvánosságra hozzák az aktuális szénlábnyom-jelentésüket is.

A három, egyenként 140 négyzetméter alapterületű ház szerkezetileg teljesen egyforma, csak a berendezésük különbözik. Az egyik például a rusztikus paraszti berendezést idézi, a másik a szocializmus évtizedeinek furcsa nosztalgiját hozza vissza, a harmadik minimalista, skandináv stílusban készült. Az itt nyaralók csaknem háromnegyede magyar, külföldről pedig hollandok, belgák, németek, angolok, finnek és lengyelek a leggyakoribb vendégek.

A kúrián és az üdülön végigsétálva mindenhol az értékek megóvásának filozófiája köszön vissza. Megmaradtak az épületek eredeti mestergereidái, a paraszti hálószoba tulipános ládája egy miskolci régiségvásáron került elő, a nagyanyáink emlékét idéző konyhaszekrény is egy közeli borsodi faluból származik. A szekrény fiókjának belsejére valaki azt írta ceruzával: '1944 október havában dúltak a harcok a Tisza partján. November hó 10-én jöttek be az oroszok a faluba.'

Lennard: Az alig félszáz lakó közül öten dolgoznak is az üdülőben, két takarító, két kertész és a szomszéd utcában lakó Marika néni, a szakács.

A faluban nincs sem bolt, sem étterem, de ha a vendégek házias, magyar ételekre vágnak, interneten négyféle menüt rendelhetnek tőle. Ő volt az első és legfontosabb kapcsolatunk Irotán. Mindentől tud, ami a faluban történik.

Meglátogathatjuk?

Lennard: Persze, ott lakik abban a világhosszága házban.

– Amíg épült a kúria, a Lénárdék az egyik közeli vendégházban szálltak meg, ott én voltam a szakács, így barátkoztunk össze – kezd bele a történetbe Marika néni a szemerkélő esőben. – A Jeroen akkor már jól beszélt magyarul. Hogy hogy fogadtuk őket? Örültünk, hogy új lakók jönnek ide, mert a kúria jó kezekbe kerül és fejlődést is hoznak a faluba. Mindenki szereti őket, mert ők olyan alkalmazkodó típusúak.

Az eső közben ráerősít, úgyhogy sietve elköszönünk Marika nénitől.

– Megmutatom a cikket, ha megjelent – kiáltja neki Jeroen búcsúzóul.

- Még a múltkorit sem láttam, azt is ígérted...
- Bocsánat, elfelejtettem. Megvan a számítógépemen, áthozom.

– Jó, csak majd később, mert az inasokat is biztos érdekelné, csak most el vannak foglalva. Nézik a Forma 1-et.

Az eső elől visszasietünk egy kávéra a kúria könyvtárszobájába.

Mi a legjobb itt Magyarországon?

Jeroen: A kultúra, a vendégszeretet, de ne felejtjük el a helyi borokat és a napsütéses, meleg nyarakat sem! Olyan régen vagyunk már itt, hogy teljesen tipikus magyar életet élünk. Ha eszembe jut a hollandiai zsúfoltság, a közlekedési dugók, akkor nagyon örülök, hogy Magyarországon találunk meg az otthonunkat. Itt a természet vesz körül és nem futsz bele mindenhol egy vasúti sínbe, autópályába vagy repülőtérbe. A falusi csend persze nem jelenti azt, hogy unatkozunk, itt mindig van munka. Számunkra az a nyaralás, ha néhány napot Budapesten töltünk, ahol van csatornahálózat, távfűtés...

Milyennek látjátok a magyarokat?

Lennard: A magyarokkal könnyű kijönni, udvariasak és vendégszeretők. Jó látni azt is, hogy itt milyen tisztelet övezi az idős embereket a társadalomban. Azt viszont nem értjük, hogy ha felmerül valamilyen probléma, akkor miért a felelőst, a 'bűnöst' keresik a megoldás helyett? Az is furcsa volt, amikor az egyik szomszédunk arról beszélt, hogy ne jöjjenek ide a migránsok. Kedves szomszéd... mi vagyunk a migránsok!

Honvágý?

Jeroen: A család és a barátok gyakran meglátogatnak, viszont a tenger, a friss hal és a stroopwafel azért szokott hiányozni. ■

het Fay-landhuis gevonden. Op de foto's op internet zagen we al dat het gebouw geen enkele hele steen meer had, toch voelden we dat wij er persoonlijk moesten gaan kijken. Toen we hier aankwamen en het prachtige dorp zagen wisten we meteen dat we hierheen zouden gaan verhuizen.

Lennard: De dorpelingen waren eerst verbaasd dat twee Hollanders, die niet hun verstand verloren hadden, juist naar Irota kwamen. Tijdens de verbouwing deden nogal wat praatjes de rondte. Dat het landhuis voor ons een belegging was of dat de hele zaak bedoeld was om geld wit te wassen. In december 2013 nodigden we iedereen uit voor een feestelijke 'housewarming'. De plaatselijke pastoor zei aan het einde van de mis:

'En nu wandelen we met z'n allen naar de Hollanders om het gerestaureerde landhuis te bekijken.' 'Prima, en wat gaat er nu verder gebeuren?' vroegen de dorpelingen. 'Vanaf nu gaan zij er wonen!' 'De hele zomer?' 'Nee, het hele jaar.'

Jeroen: De restauratie van het landhuis heeft drie jaar geduurd, intussen leerden we de dorpelingen langzaam kennen. Er zijn hier geen geheimen, iedereen kent iedereen, weet hoe de ander leeft, op welke partij hij stemt. Iemand vertelde een keer dat 95 procent van het dorp ons aardig vindt, daardoor weten we dat er tenminste twee zijn die dat niet vinden.

Lennard: Ik ben direct begonnen met Hongaars leren, je moet tenslotte tijdens de bouw kunnen uitleggen wat bij het beton storten de verhouding tussen cement en grint moet zijn. Van de bouwlui heb ik leren vloeken. Later kreeg ik daardoor nog een keer op mijn kop in het Balassi-instituut. Bij de taalcursus zei ik een keer tegen de lerares 'Kolere', zoals Hongaren dat vaker doen als iets erg mooi of geweldig is. Het gezicht van de lerares trok wit weg, daarna viel ze vreselijk tegen me uit dat ik dat soort uitdrukkingen in officiële situaties niet kan bezigen.

Toerisme, traditie, natuur

Irota ligt aan de **Blauwe Wandelroute**. In de nabije omgeving bevinden zich **Kassa** (Kosice in Slowakije), de geboortestad van **Sándor Márai**, en verder het grottenbad van **Miskolctapolca**, het natuurgebied **Aggtelek** met de druipsteengrot **Baradla** en de wijnstreek van **Tokaj**. Er zijn echter in de omgeving nog weinig goede over-

nachtingsmogelijkheden daarom zijn de twee Hollanders in het dorp begonnen met de bouw van de **Irota Ecolodge**. Een bijzonder milieuvriendelijk gastenverblijf dat gebruikt maakt van natuurlijke energiebronnen.

Als het gaat over het milieubewust zijn van de Nederlanders: dat nemen ze zeer serieus. Het zwembad wordt gevuld met regenwater, voor het schoonhouden ervan gebruiken ze alleen natuurlijke middelen zonder chemische toevoegingen. Ook voor de was wordt regenwater gebruikt. De Ecolodge is tot op de dag van vandaag het enige klimaat-neutrale gastenverblijf in Hongarije. Op hun website vermelden ze elk jaar wat hun actuele CO²-footprint is.

De drie

huizen, met elk een oppervlakte van 140 vierkante meter, zijn wat bouw betreft helemaal hetzelfde. Ze verschillen alleen in inrichting van elkaar. De ene heeft bijvoorbeeld een rustieke boereninrichting, de andere brengt je terug in de vreemde nostalgie uit de socialistische tijd, de derde is uitgevoerd in een minimalistische Scandinavische stijl. Bijna driekwart van de vakantiegangers die hier verblijven, komt uit Hongarije, de meeste gasten die uit het buitenland komen, zijn Nederlanders, Belgen, Duitsers, Engelsen, Finnen en Polen.

Rondwandelen op het landgoed en bij de vakantievilla's zie je overal dat men veel waarde hecht aan het blijven gebruiken van oude voorwerpen. In de gebouwen zitten nog de originele hanenbalken, de met tulpen versierde dekenkist uit de boerenslaapkamer kwam op een antiekmarkt in Miskolc boven water en de 'keukenkast uit grootmoeders tijd' komt uit een nabijgelegen dorp in Borsod. In een van de laden van de kast heeft iemand met potlood het volgende geschreven: 'in de maand oktober van 1944 woedde de strijd aan de oevers van de Tisza, op 10 november trokken de Russen het dorp binnen.'

Lennard: Van de bijna 50 bewoners werken er vijf in de gastenverblijven, twee schoonmakers, twee tuinlieden en natuurlijk onze kok, tante Marika die een straat verderop woont. In het dorp is geen winkel of restaurant maar als je van authentiek huisgemaakt Hongaars eten houdt kun je, via internet, bij haar vier verschillende menu's bestel-

len. Zij was ons eerste en belangrijkste contact in Irota. Ze weet alles wat er in het dorp gebeurt.

Kunnen we haar opzoeken?

Lennard: Natuurlijk, ze woont daar in het lichtgele huis. 'Toen het landhuis verbouwd werd woonden Lennard en Jeroen in een nabijgelegen gasthuis, ik was daar kok en raakte met hem bevriend,' zo begint **Marika néni** haar verhaal in de miezerregen. Jeroen sprak toen al goed Hongaars. Of ze hier geaccepteerd werden? We waren blij dat er nieuwe bewoners kwamen. Het landhuis is in goede handen terecht gekomen en het dorp profiteert er ook van. Iedereen is dol op hen en ook zij passen zich hier aan.

Het begon intussen steeds harder te regenen dus we namen snel weer afscheid van Marika.

'Ik zal het artikel laten zien als het is verschenen,' roept Jeroen nog.

'Het vorige heb ik nog niet gezien, dat had je ook beloofd...'

'Sorry, vergeten. Het staat op mijn computer, ik zal het sturen.'

'Prima, maar doe dat straks maar, de bedienden zullen het ook wel leuk vinden maar die hebben nu geen tijd. Ze zitten Formule-1 te kijken!'

We haastten ons terug en schuilen met een kop koffie in de bibliotheek van het landhuis.

Wat bevalt jullie het meest in Hongarije?

Jeroen: De cultuur, de gastvrijheid en niet te vergeten de plaatselijke wijnen en de warme zonnige zomers. We zijn hier nu al zo lang dat we helemaal een echt Hongaars leven leiden. Als ik terugdenk aan de drukte en de files in Nederland dan ben ik blij dat we hier onze plek gevonden hebben. Hier ben je omringd door de natuur en loop je niet overal tegen autowegen, spoorlijnen of vliegvelden aan. De rust in het dorp betekent echter niet dat we ons vervelen, er is hier altijd iets te doen. Vakantie betekent voor ons een paar dagen Budapest waar riolering is en stadsverwarming...

Wat vinden jullie van de Hongaren?

Lennard: Je kunt vrij gemakkelijk goed opschieten met de Hongaren, ze zijn vriendelijk en gastvrij. Het is ook goed om te zien met hoeveel respect men met ouderen omgaat in de samenleving. Wat we daarentegen niet snappen is dat bij een probleem altijd als eerste gezocht wordt naar een verantwoordelijke, een 'schuldige' in plaats van naar een oplossing. Het was ook vreemd dat een van de burens zei dat er geen migranten hierheen moesten komen. 'Beste buurman, migranten, dat zijn wij...'

Hebben jullie heimwee?

Jeroen: Familie en vrienden komen regelmatig op bezoek maar de zee, verse vis en stroopwafels mis ik wel. ■

